

Петровська О.М. к.п.н., доц., ОНЕУ

Йолкіна О.В. к.е.н., ст.викл., ОНЕУ

Актуальний стан розвитку соціально-економічної системи України на прикладі Одеського регіону

Актуальність теми дослідження. Сьогодні Україна знаходиться напередодні суттєвих змін у державній регіональній політиці. Їх зміст вже у недалекому майбутньому визначатиметься як рівнем усвідомлення суспільством та владою сутності соціально-економічних процесів, що відбулися у регіонах за останні десять років, так і обранням моделі, за якою відбуватиметься подальше регулювання регіонального розвитку. Беззаперечним є той факт, що стабілізація і розвиток економіки регіонів значною мірою пов'язані із розробкою дієвої стратегії соціально-економічного розвитку, формуванням ефективної соціально-економічної політики та механізмів її реалізації на сьогоднішній день є актуальним.

Постановка проблеми. Стратегічне планування соціально-економічного розвитку регіонів в Україні, зокрема в Одеській області, перебуває на етапі становлення. На сьогоднішній день більшість стратегічних програм розвитку регіонів мають інформативний та методичний характер та не містить чітких, конкретних цілей і засобів впровадження та контролю їх виконання.

Об'єктом дослідження виступають стратегічні програми соціально-економічного розвитку, як головного елементу ефективного формування людського потенціалу.

Предметом дослідження є теоретичні, практичні й методичні питання розробки та реалізації стратегічних програм соціально-економічного розвитку Одеському регіоні.

Метою роботи є аналіз діючих програм соціально-економічного розвитку в Україні та в Одеському регіоні та пропонування напрямків вдосконалення системи стратегічного планування соціально-економічного розвитку регіонів.

Стратегія розвитку регіону- це комплексний план дій, цілі та пріоритети діяльності, вона визначає критичні ресурси та необхідні нововведення, містить засоби реалізації пріоритетів розвитку регіону.

Стратегічне планування регіонального розвитку в Україні було запроваджено Законом «Про стимулювання розвитку регіонів» від 8.09.2005 р. З цієї метою розроблено Державну стратегію регіонального розвитку України на період до 2020 р., у якій були визначені ключові проблеми розвитку регіонів.(рис.1).

Вирішити комплекс цих проблем передбачалося на підґрунті виконання чотирьох стратегічних завдань:

Рис.1. Основні проблеми розвитку регіонів

Рис.2. Основні стратегічні завдання

Стратегія економічного розвитку регіонів розглядається як «...система заходів, спрямованих на реалізацію довгострокових завдань соціально-економічного розвитку держави з урахуванням раціонального внеску регіонів у вирішення цих завдань». Безумовно, ця стратегія змінюється залежно від соціально-економічної й політичної орієнтації держави на тому чи іншому етапі розвитку.

«Стратегічний план розвитку регіону» — це «...управлінський документ, який містить взаємозалежний опис різних аспектів діяльності з розвитку регіону» (Рис.3).

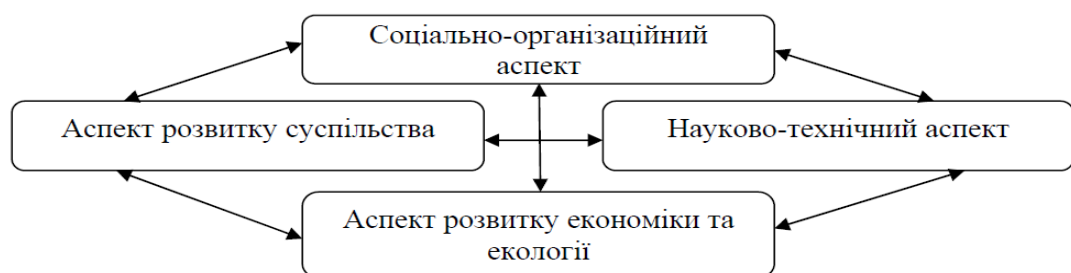

Рис. 3. Аспекти регіонального розвитку

Процес розробки стратегічного плану соціально-економічного розвитку регіону складається з кількох етапів (Рис.4):

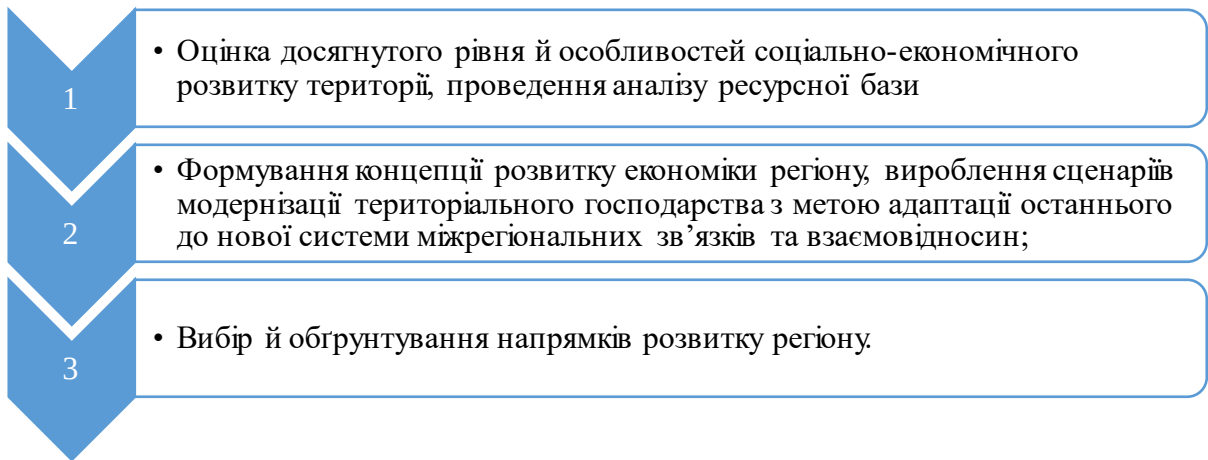

Рис.4 Етапи розробки стратегічного плану соціально-економічного розвитку регіону

Стратегія соціально-економічного розвитку повинна передбачати: проведення цілеспрямованої структурної, науково-технічної й інвестиційної політики; вирішення соціальних і екологічних проблем при реформуванні економіки; стимулювання ділової активності реального сектору економіки.

Основна мета стратегічного планування регіонального розвитку закладена в його суті, а саме – в збереженні і примноженні економічного потенціалу регіону: виробничого, природного, трудового, організаційного, наукового, інформаційного та ін.

«Людський потенціал» розглядають в таких напрямках, як сукупність умов життя людини в її соціальному, політичному, культурному, духовному, матеріальному та інших аспектах. Як соціально-економічна категорія, яка розвивається у взаємодії з економічними процесами і явищами, визначаючи пріоритети держави, спільноти і людини. Як індикатор ефективності соціальної рівня, що відображає забезпеченість потреб раціональних або мінімальних населення певного соціально-територіального утворення. Коли потенціал розглядається як сукупність ресурсів, його оцінка полягає у встановленні якісних і кількісних характеристик значень. Як показник розвитку суспільства. Тому саме стратегії соціально-економічного розвитку є головним елементом формування та розвитку людського потенціалу.

Основною програмою розвитку Одеського регіону є: Стратегія економічного і соціального розвитку Одеської області на період до 2020 року (далі – Стратегія) була розроблена з урахуванням Стратегії сталого розвитку «Україна-2020», Державної стратегії

регіонального розвитку України на період до 2020 року та затверджена рішенням обласної ради 21.12.2015 № 32-VII.

Стратегія формує рамки для соціально-економічного розвитку Одеської області до 2020 року, спрямовуючи зусилля на досягнення наступного стратегічного бачення та місії:

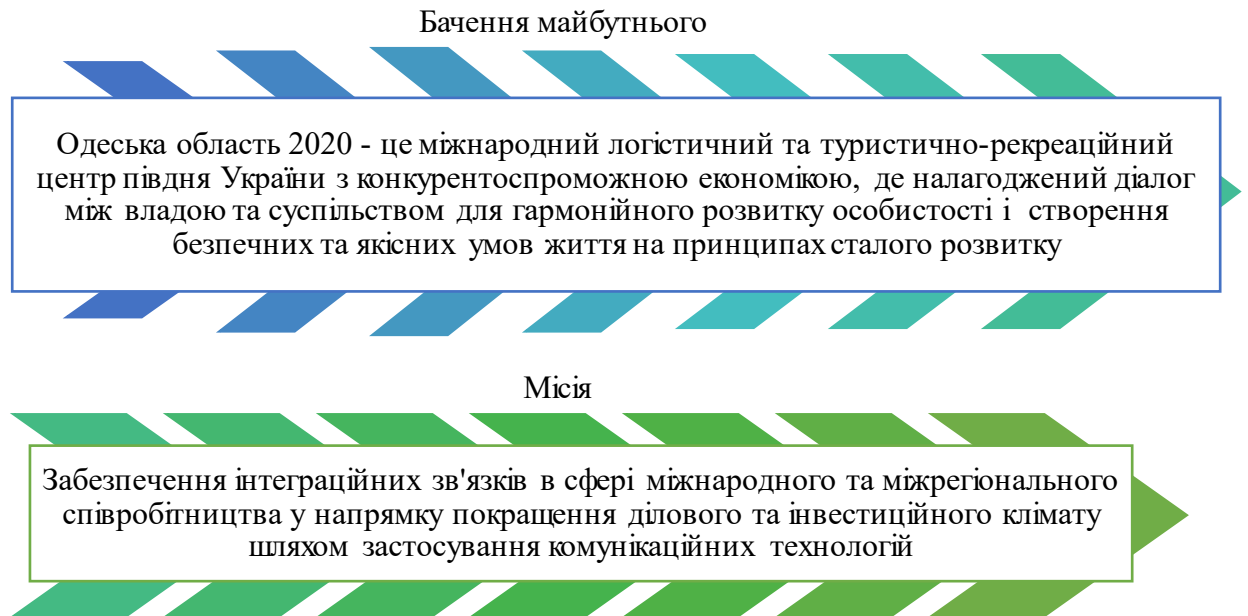

Рис.5 Місія стратегія економічного і соціального розвитку Одеської області на період до 2020 року

Проаналізувавши даний стратегічний план розвитку людського потенціалу, ми прийшли до таких висновків, в стратегії економічного і соціального розвитку Одеської області на період до 2020 року в достатній мірі, акцентовано увагу на питаннях стимулювання людського капіталу та зростанні його значення у забезпеченні економічного зростання. Серед пріоритетних напрямів проведення реформ, безпосередньо пов'язаних із розвитком людського потенціалу. Основна проблема даної стратегії - це те що вона несе інформативний та методичний характер та не містить чітких, конкретних цілей і засобів їх впровадження, та не впровадження стратегії в цілому, етап впровадження завершується на етапі її написання.

Існуючий механізм стратегічного розвитку регіону, як головного елементу ефективного формування людського потенціалу до складу якого входять зазначена стратегія 2020, має інформативний та методичний характер та не містить чітких, конкретних цілей і засобів їх впровадження, контролю виконання. Окреслені недоліки методичного забезпечення стратегічного планування впливають на неефективність проведення стратегічного аналізу та вибору стратегічних напрямів розвитку, унеможливають формування дієвого механізму реалізації стратегічних цілей, внаслідок чого низка стратегій не виконується.

На сьогоднішній день, необхідна розробка цілісної системи стратегічного планування в державі та регіоні, яка включала б наступний алгоритм стратегічного планування економічного розвитку регіону елементи, як зображений на Рис.6.

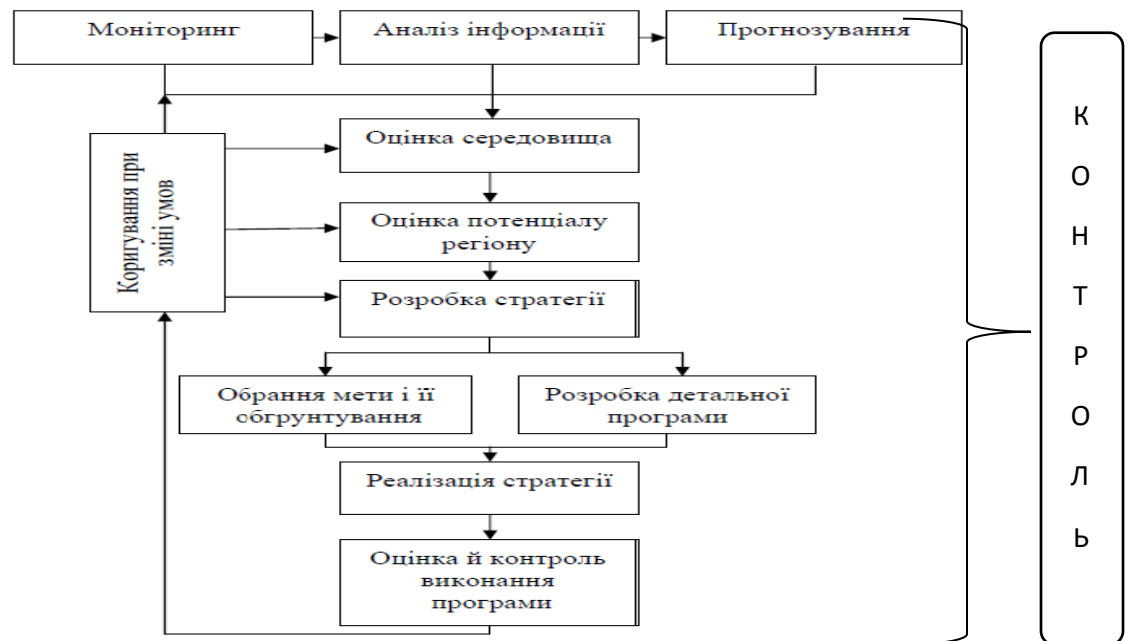

Рис. 6 Алгоритм стратегічного планування економічного розвитку регіону

Одним з факторів, що знижує потенціал програмно-цільового методу планування та фінансування видатків бюджету є недостатній рівень дієвості системи моніторингу виконання даних програм. Особливої уваги заслуговують питання щодо удосконалення підходу до оцінки виконання програми. В сучасних умовах методика здійснення оцінки ефективності реалізації програми має бути розроблена самим замовником відповідної програми.

Таким чином, на сьогоднішній день більшість стратегічних програм розвитку регіонів мають інформативний та методичний характер та не містить чіпких, конкретних цілей і засобів їх впровадження, та контролю виконання корумпованість діючої системи не дозволяє розподілити кошти за цільовим призначенням. Тому на нашу думку, доцільно, по перше вести орган, який би контролював процес виконання даного стратегічного плану.

Тому ми вважаємо, доцільним впровадження органу контролю виконання стратегічних програм. Основними завдання даного органу повинно бути: (рис.7)

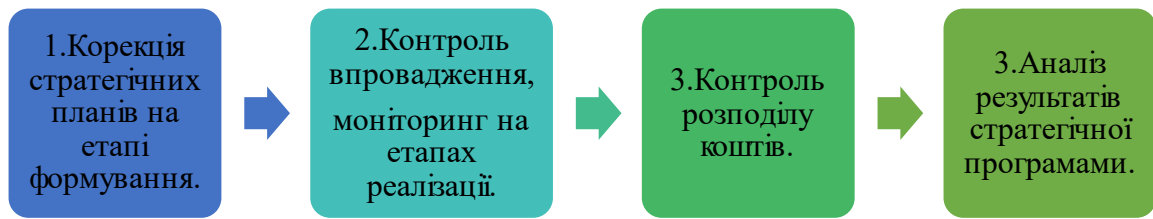

Рис.7 Основні завдання органу контролю стратегічних програм

Основна мета даного органу: виконаний стратегічний план та за рахунок цього, удосконалення соціально-економічного добробуту населення.

Підбиваючи підсумок, слід зауважити, що більшість стратегічних програм добрі, методично обґрунтовані та направлені на удосконалення проблемних питань, але не вистачає тільки одного їх виконання, бо в Україні на сьогоднішній реалізація стратегії завершується на етапі її написання. Тому створення «Органу контролю виконання стратегічних програм» дозволить перш за все почати їх виконувати в реальності, а не тільки на папері.